

รายงานศึกษาทางวิชาการด้านป่าชุมชน

เรื่อง

การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา สถานศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนคลองโคน
จังหวัดสมุทรสงคราม

นางสาวอารีรัตน์ อนันตสุข
ฝ่ายจัดการป่าชุมชน สำนักงานป่าไม้จังหวัดสมุทรสงคราม

สนับสนุนงบประมาณในการศึกษาโดยส่วนพัฒนามานุษยศาสตร์ชุมชน
สำนักจัดการป่าชุมชน กรมป่าไม้

บทคัดย่อ

การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
กรณีศึกษา สถานศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนคลองโคน จังหวัดสมุทรสงคราม

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่นต่อไป โดยใช้แบบสอบถามประชากรตัวอย่างจำนวน 350 ชุด แบบประเมินศักยภาพโดยผู้นำชุมชน จำนวน 30 ชุด วิเคราะห์ผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS v.10.0) โดยสถิติที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ผลรวม ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Chi-square)

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลคลองโคนมีระดับศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาศักยภาพในแต่ละด้าน พบว่า มีศักยภาพเชิงพื้นที่ (Spatial potential) ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมในระดับสูง มีศักยภาพเชิงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Non-spatial potential) ในระดับปานกลาง โดยมีศักยภาพในด้านการจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ศักยภาพด้านกิจกรรมกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และศักยภาพด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ความต้องการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และทัศนคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยว มีผลต่อศักยภาพในการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน

ประชากรตัวอย่างมีความเห็นว่า ควรมีการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก เอกสารประชาสัมพันธ์ ตลอดจนระบบดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว และควรดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยเฉพาะการสร้างงานและการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง

เนื่องจากในพื้นที่ตำบลคลองโคนได้มีการดำเนินโครงการปลูกป่าชายเลนโดยชุมชนและหน่วยงานของภาครัฐ ดังนั้น จึงเป็นที่น่าศึกษาว่า ประชาชนกลุ่มใดบ้างที่จะได้รับผลกระทบในเชิงบวกหรือลบ อย่างไร จากการดำเนินโครงการดังกล่าว สำหรับการศึกษาในโอกาสต่อไป

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ป่าชายเลน ตำบลคลองโคน